

Zargidava. Revistă de istorie, Bacău, I (2002), II (2003), III (2004), IV (2005), V (2006)

Dorim să semnalăm în cele ce urmează editarea la Bacău, sub egida *Societății de Științe Istorice din România*, filiala Bacău, a revistei *Zargidava. Revistă de istorie*, primul număr fiind editat în 2002. Revista *Zargidava*, apărută din necesitatea acoperirii unei lacune din peisajul editorial local, poate deveni o oportunitate pentru afirmarea unor tineri specialiști, dar și a pasionaților științelor istorice, o posibilitate pentru inițierea unui dialog atât tematic, deoptrivă de interes general și local, cât și informal.

Așa cum unul din principalii inițiatori ai revistei, prof. dr. Ioan Mitrea, președintele filialei Bacău a *Societății de Științe Istorice din România*, afirmă în *Argument*, *Zargidava* poate deveni o alternativă de un alt tip pentru deja consacrată *Carpica*, revista de arheologie a muzeului din Bacău, pentru o gamă mult mai largă a preocupărilor științifice. Astfel, pe lângă studiile de istorie veche și arheologie, justificate printre altele și de numele periodicului, între paginile publicației băcăuane se regăsesc și studii de istorie medievală, modernă și contemporană, studii interdisciplinare, dar și contribuții la didactica învățământului istoric, atât de strâns legate de știința în sine.

Din punctul de vedere al organizării sumarului, optica diferă de la un număr la altul, în sensul dispunerii tematice a studiilor, dar și a priorităților desprinse din varietatea subiectelor. Astfel, în primul număr (1/2002) sumarul cuprinde *Studii și articole*, având și cea mai mare pondere, studii de *Didactica și istoria învățământului*, urmate de *Note și recenzii* și *Cronici aniversare*. În următorul număr (2/2003) preferate sunt secțiunile *Istoria Românilor* și *Istoria universală*, pentru ca, în cel din 2004, dedicat aniversării a unei jumătăți de mileniu de la moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, să fie rezervat un spațiu generos marelui domnitor. În numărul din 2006 (5/2006) tabloul diferențiat al preocupărilor științifice include, printre altele, studii cu un caracter pronunțat programatic, semnate de specialiști de prestigiu pe plan național, Alexandru Zub, Camil Mureșanu ș.a., grupate în *Din Aula Academiei Române*, ca și contribuții dedicate secțiunii *Școală, Biserică, Educație*.

Dintre studiile din primul număr (1/2002), studiul lui Vasile Ursachi, *Zargidava-centrul politic al regilor daci*, p. 7-16, se poate constitui într-un adevărat articol de fond prin interesul acordat unei zone unitare din punctul de vedere al civilizației geto-dace, anume centrul și sudul spațiului submontan al Moldovei. Preocupările autorului asupra vechii cetăți de la Brad (com. Negri, jud. Bacău) sunt binecunoscute (vezi Vasile Ursachi, *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, București, 1995); alături de Poiana Tecuci și Răcătău (Piroboridava și Ramasidava menționate de Ptolemeios, *Geografia*, III, 10, 8), *Zargidava* ar putea fi considerată drept centru al unei unități statale din perioada clasică a civilizației geto-dacice.

Istoria veche și arheologia reprezintă domeniile la care se referă o serie de studii din sumarul revistei; dintre principalele probleme tratate mai pot fi menționate continuitatea populației daco-romane și românești în spațiul carpato-danubian, creștinismul timpuriu în spațiul românesc, spiritualitatea geto-dacilor.

Pentru primele probleme se remarcă studiile lui Ioan Mitrea, *Romanitate și creștinism în secolele V-VI în lumea satelor din spațiul carpato-nistrean* (1/2002, p. 17-44), fundamentat pe cercetările arheologice ale autorului în unele centre antice și medievale timpurii din Moldova (dintre care se detașează așezarea de la Davideni) și *Valori ale civilizației romane în lumea dacilor liberi din regiunile est-carpătice* (4/2005, p. 37-50). Pentru problema creștinismului timpuriu, temele sunt dintre cele mai variate, de la identificarea unor simboluri perene în creștinismul timpuriu (Livia Liliana Sibișteanu, *Elemente păgâne în ritualuri creștine din spațiul românesc* (1/2002, p. 45-50) până la probarea unor elemente de continuitate cu unele credințe, dogme și ritualuri păgâne (Livia Liliana Sibișteanu, *Apa-element primordial și simbolurile ei în religii* (3/2004, p. 90-100), Simona Farcaș, *Cultul lui Mithras și răspândirea sa în lumea greco-romană* (3/2004, p. 101-113), Simona Farcaș, *Câteva considerații privind zeul Jupiter Dolichenus* (4/2005, p. 147-154), Constantin Leonte, *Credința în viața de dincolo reflectată în inscripții paleo-creștine* (5/2006, p. 216-219), ș.a.

Istoria medievală este reprezentată proporțional în economia celor cinci numere ale revistei, studiile privind această perioadă referindu-se într-o importantă măsură la personalitatea lui Ștefan cel Mare și la impactul acestuia în conștiința băcăuanilor (în special în numărul aniversar din 2004: Alexandru Artimon, *Orașul Bacău în timpul lui Ștefan cel Mare* (3/2004, p. 5-14); Gruie Piticar, *Ștefan cel Mare în literatura română*, (3/2004, p. 15-23); Ioan Mitrea, *Ștefan cel Mare în memoria băcăuanilor* (3/2004, p. 5-14); Ioan Mitrea, *De la demitizarea lui Ștefan cel Mare la intoxicarea cititorului* (4/2005, p. 51-58).

O direcție interesantă, dar în consens cu tendințele cercetării istorice actuale, cu atât mai mult în cazul unei publicații ce-și propune în special dezvoltarea unui demers regional al științei în sine, este atingerea unor teme sociale, de organizare administrativă, economie ș.a. În cazul *Zargidavei*, acest tip de studii este reprezentat pentru perioada medievală și începutul perioadei moderne de contribuțiile lui Ioan Murariu, *Organizarea administrativ-teritorială a ținuturilor Covurlui și Tecuci în sec. XVIII-XIX* (1/2002, p. 51-58), *Organizarea administrativ-teritorială a ținuturilor Iași, Cârligătura, Suceava și Câmpulung-Suceava (sec. XVIII-XIX)* (2/2002, p. 25-36) și *Un contract inedit privitor la arendarea a șase moșii din fostul ținut Cernăuți pe perioada 1801-1806* (3/2004, p. 57-63).

Cea mai mare pondere în economia revistei o au studiile despre perioada secolelor XIX-XX cu referire la o gamă largă de probleme privind istoria românilor și cea universală. Se remarcă articolele privind evoluția liberalismului și impactul acestuia asupra societății și politicii românești, de la crearea statului românesc modern până la mijlocul secolului XX. Viziunea marilor figuri ale Partidului Liberal ce a inspirat și marile direcții ale politicii interne și externe ale guvernelor liberale, este evidențiată în studiile lui Mihai Vasiliu, *Ideologia lui Ion I. C. Brătianu* (1/2002, p. 77-98), Eduard Pavel, *Problema națională în viziunea partidelor istorice: Partidul Național-Liberal și Partidul Național-Țărănesc* (2/2003, p. 61-66), Liviu Brătescu, *I. C. Brătianu și problema românească* (3/2004, p. 64-71), din nou Mihai Vasiliu, *Liberalismul politic în România până la Marea Unire* (I-2/2003, p. 37-48; II-3/2004, p. 72-86; IV-4/2005, p. 87-112), etc.

O notă originală prin diversitatea, chiar exotismul, subiectelor atinse din istoria universală este adusă între paginile revistei odată cu puțin cunoscutele

implicații în viața politică și culturală a României moderne. Problemele colonialismului, în special în Africa (nu mai puțin de 8 studii în primele 5 numere), sunt surprinse în relație cu evoluția raportului de forțe din Europa, într-o perioadă în care politica echilibrului de forțe a inhibat un război major (sfârșitul sec. XIX-începutul sec. XX). Pot fi amintite la acest capitol, Viorel Cruceanu, *Un punct de vedere asupra Conferinței coloniale de la Berlin* (1/2002, p. 73-76); Gabriel Leahu, *Un moment al confruntărilor coloniale pentru Sudanul Nilotic: tratatul anglo-congolez din 12 mai 1894. Ecouri diplomatice românești* (2/2003, p. 121-148), Viorel Cruceanu, *Gandhi după Gandhi !* (3/2004, p. 131-143); Gabriel Leahu, *Criza marocană din 1905. Interese coloniale sau de politică internațională?* (5/2006, p. 188-204). Nici Asia nu este evitată, articolele lui Viorel Cruceanu, *Nepal: Scurtă schiță de istorie contemporană* (4/2005, p. 165-168) și Diana Ioana Melian, *Lumea de curiozități a Chinei reflectată în presa pașoptistă* (3/2004, p. 114-120) întregind aria tematică vastă a publicației.

Revenind la istoria românilor, o altă modalitate de abordare este aceea a „medalioanelor” dedicate unor personalități ale vieții politice și culturale cu un impact deosebit asupra societății românești. Putem semnala studiile lui Marius Alexandru Istina, *Episcopul Melchisedec Ștefănescu. Medalion*, (1/2002, p. 59-68), Maria Berceanu, *Câteva considerații despre A. D. Xenopol ca filosof al istoriei*, (1/2002, p. 69-72), Andrei Lucaci, *Grigore Gafencu-ministru de externe al României*, (1/2002, p. 111-126), Ioan Mitrea, *Ion Nestor (1905-1974)-creator de școală în arheologia românească*, (4/2005, p. 25-36), etc.

Nu pot fi trecute cu vederea studiile cu caracter teoretic și programatic ce se regăsesc în mod fericit între paginile revistei, semnate de istorici ce s-au remarcat inclusiv în același plan al discursului istoric. Deosebit de interesant este studiul ce deschide numărul din 2005 al lui Alexandru Zub, *Academia Militans*, (4/2005, p. 5-12), alături de care mai putem menționa, de de același autor, *Discurs istoric și ego-istorie*, (5/2006, p. 5-23). Putem semnala, ca o discuție relativ nouă în istoriografia românească, studiul lui Constantin Mocanu, *Cu privire la raporturile dintre noțiunile istorie și retrologie (I)*, (5/2006, p. 153-171).

Nu putem decât saluta apariția în peisajul editorial românesc a revistei *Zargidava. Revistă de istorie* care, cu toate dificultățile întâmpinate la acest început de drum, poate aduce reale contribuții la dezvoltarea științelor istorice într-o perioadă de căutări și profunde transformări.

GEORGE DUMITRU